

Alkonykapcsoló

Ha az egységnyi időszakra vetített kerekasztal-megbeszélésekről szakmánkénti nyilvántartást vezetnénk, a hazai játékszféra emberei valószínűleg világelsők lennének és jó eséllyel pályáznának egy Guinness-rekordra. Nemrég újólag találtak, hogy az idevágó koreográfia szerint a gyártó elmarasztalja a fejlesztőt, a kereskedelem a fogyasztót, a fogyasztó pedig – hogy résmentesen bezáruljon a kör – a gyártót.

Ezek után alig érthető, hogy a magyar játékszakma miért nem képes a teljes megújításra. Még kevésbé, ha figyelembe vesszük, hogy az eseményen megjelent pedagógus értően elemezte játék és nevelés kapcsolatát, különös tekintettel a személyiségfejlesztésre. Hiszen mint kifejtette: „a játék a világ leképezését szolgálja, s hogy ezt miként teszi, az a kulturális fejlettség függvénye”.

Valószínűleg e gondolat jegyében tűnt föl a képernyőn egy kisszövetkezet elektronikus játéka, melynek a neve: „alkonykapcsoló”.

Ha közelebbről megismerkedünk ezzel a játékkal, tapasztalhatjuk, hogy a valóságot a legteljesebb mértékben tükrözi, minthogy maga a játék egy olyan áramkör, amely a fényerősség csökkenésekor jelzést ad, mégpedig úgy, hogy egy kis lámpa hirtelen kigyullad. Ha a kreativitásra oly szomjas gyermek észleli a világítótest kigyulladását, szinte egészen biztos lehet abban, hogy esteledik.

Vagy: befelhősödött odakünn.

Vagy: édesanyja behúzta a függönyt, az apja rágyújtott esetleg, és most az ablaknál áll, bámul kifelé.

És végül, de egyáltalán nem utolsósorban: kamion halad el a ház előtt. (Különösen gyakori az olyan gyerekek életében, akik főközlekedési út mentén élnek.)

Úgyszólván nélkülözhetetlen információ.

Az alkonykapcsolóhoz mellékelt tájékoztatón további következtetések is olvashatók, amelyek egytől egyig a játék gazdaságos felhasználására vonatkoznak: „Ha az alkonykapcsolót az ablakpárkányra vagy az ablak közelébe tesszük, jelezheti, hogy esteledik és nem érdemes már kimenni.”

Világos, de főleg egyértelmű beszéd! Ez a játékszer – amelyiket, tegyük szívünkre a kezünket: joggal mutattak be a tévénezőknek – teljesen feleslegessé teszi az ablakon való kitekintést. Minek, mikor ott az alkonykapcsoló? Különben is: ebben a bizonytalan világban az ember tévedhet is, a gép azonban nem. Az ember kinéz, és mit lát? Világos van még, érdemes hát kimenni. Csakhogy a bizonytalanságban felnőtt ember kontrollösztönei azt súgják: jobb lesz, ha az alkonykapcsolóra nézel! Csakugyan olyan világos van még? Tényleg érdemes még kimenni?

Ugye!

Hanem mindezek tetejébe – a totális kreativitás jegyében – egyetlen alkatrész fordításával az alkonykapcsolóból *hajnalkapcsolót* készíthetünk, csak hogy akkor már egészen mást jelez: a hajnalt. A virradatot, hogy ideje felkelni.

Sőt, amint az utasításban áll: „*zűmmögő alkalmazásával is jelezheti, hogy reggel van*”, de ez már csakugyan ínycsekeknek való.

Így aztán egy alkonykapcsolón nevelkedett és világlátását a hazai játékipar ilyen és ehhez hasonló kreatív eszközein nyert ember mire munkába áll, úgy megy műszakban, hogy reggel el se húzza a függönyt, este pedig úgy fekszik le, hogy ki se néz az ablakon. Minek?

KOVÁCS ZOLTÁN

Pedagógia ökológiai alapon

Néhány gondolat Damiasz Randle: Teaching Green és R. Miller: New Directions in Education című könyve kapcsán

Ökológiai válságban szenvedő korunk egyik legégetőbb feladata az ökológiai morál meghonosítása, hisz ha a jövő generációinak természetszemléletében nem következik be gyökeres változás, az totális katasztrófához vezethet Földünkön. Ebben a folyamatban óriási szerep hárul az iskolára. Az ökológiai nevelés azonban csak akkor sikeres, ha a gyerekekben erős értékötődés jön létre a természethez, elsősorban ahhoz a tájhoz, környezethez, amelyben élnek. Az új típusú szemlélet kialakítása azonban nem alapulhat „szövegelésen”. A természet igazi megismerése csak csinálás által (learning by doing) lehetséges. Gondozási, törődési tevékenységek (pl. állattartás, kertészkedés) végeztetésére van szükség ahhoz, hogy a gyerekek kötődjenek az élőlényekhez, környezetükhöz.

Napjainkban egyre több pedagógiai programban kap helyet az új típusú természetszemlélet, s van néhány olyan irányzat is, amely legfőbb célként az ökológiai morál kialakítását jelöli meg. Ezeket a törekvéseket ismerhetjük meg *Damian Randle Teaching Green* című könyvéből.

A mű Angliában jelent meg, amely nem véletlen, hisz Európa országai közül itt tudott leginkább hatni a zöld pedagógiai mozgalom. A Green Network és a Green Print kiadó nagy erőfeszítéseket tesz azért, hogy az új típusú természetszemlélet egyre inkább általánossá váljon. A mozgalom gyökerei *Locke, Rousseau, Pestlazzi* munkásságáig nyúlnak vissza, de nagy hatással volt kialakulására *Fröbel, Montessori, Dewey, R. Steiner* és *A. S. Neill* pedagógiája is. Megvalósulására mélyen hatott *Schumacher* híres elmélete is, melynek alap gondolata az emberléptékűség. Ennek megfelelően iskoláik kis létszámúak (small school), ahol emberléptékű oktatás (human scale education) folyik. Mindenki jól ismeri egymást, a tanárok maximálisan figyelembe veszik a diákok egyéni szükségleteit és érdeklődését, facilitátorként segítik, ösztönzik őket. A szülők is aktív szerepet játszanak az iskolák életében, pl. joguk van véleményt mondani tantervi, tantárgyi kérdésekben. A tanítás a zöld értékek – a Föld megóvása, ökológiai bölcsesség a gazdaságban, részvételi demokrácia, decentralizáció, erőszakmentesség stb. – közvetítésén alapul, de ez nem csupán ismeretközvetítést jelent. Az itt tanuló diákok nap mint nap szembesülnek a természet valójával. Pl. az egyik angliai iskolá-